

Udo de Haess
MAZS BĒRNS KĀ DIVU PASAUĻU BŪTNE

*"Tev zvaigznīte virs galvas mirdz –
Tā tava zvaigzne ir,
Kas tiltu uzbūvēja tev līdz pašai Zemei šai,
Tad uzsmaidīja draudzīgi,
Tev laimi novēlot,
Un tici zvaigznei, kad tā teic:
Tu viņu satiksot."*

Šis dzejolis tiek skaitīts valdorfbērnudārza grupiņas bērniem viņu dzimšanas dienā. Pēc tam bērni klausās īpašo dzimšanas dienas pasaku, kas vienmēr ir viena un tā pati, bet katru reizi tiek veltīta viņam vienīgajam, tās dienas jubilāram. Tā ir pasaka par lielo Debesu māju, kurā mīt mazi zēni un meitenes, gaidot, līdz pienāks laiks doties ceļā uz Zemi. Arī šīs dienas **mazais zēns (meitene)** nepacietīgi gaida, kad eņģelis aicinās viņu sev līdzī. Reiz šī diena ir klāt, un sākas ceļojums cauri Debesu valstībām. Zvaigznes dāvina bērnam mazliet no sava mirdzuma, Mēness – mazliet no sava sudraba, Saule – no sava zelta. Tad arī ceļojums ir galā, un eņģelis ar zēnu nolaižas pie mājiņas, kurā māmiņa un tētis bērnu jau ilgi ir gaidījuši. Kā jauns apsolījums skan eņģeļa atvadu vārdi: "Es jau vienmēr būšu tepat tev blakus, tikai tu mani vairs nevarēsi saredzēt."

Holandiešu pedagogs Udo de Haess grāmatā "Bērnudārzs dejās un rotaļās" ir devis plašu izklāstu par to, cik ļoti mazais bērns ir saistīts vienlaikus ar divām pasaulēm – redzamo un neredzamo.

"Lai nonāktu reālā saistībā ar šo fenomenu, es pastāstīšu jums par vienu uz ielas novērotu ainu. Kādā klusā ieliņā, gājēju ceļa malā, mazs, apmēram trīs gadus jauns zēns sēdēja uz zemes blakus lielai lietus pelķei. Bērns bija pilnībā pievērsies ūdenim un mierīgi ar to spēlējās. Skaidri varēja redzēt, ka tajā brīdī viņam neeksistēja nekas cits uz pasaules, kā tikai šī ūdens pelķe. Šāda pilnīga "ieniršana" apkārtējās pasaules ikdienišķajās lietās ir raksturīga pavisam maziem bērniem, un svarīgi ir ļaut viņiem uzņemt līdz pat dvēseles dziļumiem šo tik ļoti vajadzīgo pieredzi, un tam ir nepieciešams laiks un miers. Tas palīdz bērniem pareizi iekļauties Zemes dzīvē.

Ar mūsu ikdienas apziņu nav iespējams izprast šīs pieredzes dziļumu, kā arī to, kādā veidā bērns īsti nokļūst līdz zemei. Šeit var līdzēt tikai doma par pasauli, no kurienes ir nākusi bērna dvēsele un kur tā vēl pirms īsa brīža, proti, pirms piedzimšanas, ir jutusies kā mājās.

Ir pietiekami daudz cilvēku, kuriem tuva un saprotama ir doma par to, ka viņu dvēsele turpina pastāvēt arī pēc fiziskā ķermeņa nāves. Viņi uzskata par absurdu, ka dvēselei, kurai dzīves beigās vēl tik daudz pietrūkst līdz pilnībai, pēc nāves tiek liegta jebkāda tālākas attīstības iespēja. Taču doma par to, ka cilvēka dvēsele ar visām tās īpatnībām un uzdevumiem ir pastāvējusi arī pirms piedzimšanas, šiem cilvēkiem sagādā grūtības. Tomēr doma par dvēseles pirmsdzimšanas eksistenci, kas daudzām neskaidrām un grūti izprotamām parādībām mūsu likteņos piešķir dziļu jēgu, palīdzēs mums izprast arī bērna "sapņainību", apjaukt viņa dvēseles reālo situāciju, un tad, iekšēji taustoties un ar patiesu objektivitāti vērojot, mēs mācīsimies mazā bērna uzvedībā, viņa sejas izteiksmē, viņa skatienā saredzēt to, ka viņa dvēsele vēl joprojām ir cieši saistīta ar pirmsdzimšanas pasauli, kurā tā ir mitusi, pirms uzsākusi savu Zemes ceļojumu.

Kad pavisam mazs bērns kaut ko vēro, pilnīgi iegrimis sava vērojuma objektā, pēc viņa skata var redzēt, ka viņš tver ne tikai to, ko uztver viņa maņu orgāni. Viņš aizsapņojas atpakaļ uz vēl miglaini atmiņā dzīvojošo garīgo pagātņi, kas ir jaušama aiz tā, ko bērns pašreiz aplūko. Tad tik tiešām var skaidri sajust, ka mazais bērns dzīvo vienlaicīgi divās pasaulēs. Tādos brīžos viņš izjūt, ka viņā sastopas Debesis un Zeme. Viņš pārdzīvo šo divu pasaulu saplūšanu jeb, pareizāk, pirmsdzimšanas garīgā satura apvienošanos ar materiālo pasauli, ko bērns tagad uztver kā gara pasaules juteklisku iemiesošanos.

Vēlreiz uzlūkosim mazo zēnu pie lietus pelķes. Bieži ir runāts par "dzīvības miesu", kas regulē augšanas un dzīvības procesus mūsu organismā. Šo dzīvības jeb ētermiesu, kas piešķir mums arvien jaunus dzīvības spēkus, dvēsele iegūst, kad no "kosmisko dzīvības spēku jūras", kurā tā atrodas pirms dzimšanas, uzsūc

sevī no visām pusēm plūstošas augšanas spēku un dzīvības straumes. Arī tagad, esot uz Zemes, mazo bērnu vēl stipri apņem un caurstrāvo šie ēteriskie spēki. Viņš vēl joprojām jūtas "Debesu ēterspēku jūras" tuvumā. Un nu viņš redz lietus ūdeni lielā peļķē! Kā lai tas neatsauc viņa atmiņā "Debesu jūras" pārdzīvojumu? Tagad, sēžot uz šīs lielās, cietās Zemes kosmiskā lietus ūdens priekšā, zēns aizsapņojas atpakaļ kluso "Debesu ūdeņu krastos". Arī šeit notiek Debesu un Zemes sastapšanās, kas bērnam ir tik neapverami liels, kaut arī neapzināts, pārdzīvojums, ka viņa dvēsele vēlas pie tā kavēties ilgi jo ilgi. Mazais nespēj vien atskatīties uz šo pasaules drāmu, gara sastapšanos ar miesu, kas kā acīm tverama patiesība norisinās viņa acu priekšā.

Ūdens ir ne tikai strāvojošo kosmisko ētera spēku simboliskais tēls. Tas ir arī vistiešākais visu dzīvības procesu veidotājs gan dabā, gan arī mūsu pašu ķermenī. Tā ir dzīvības sula zemē un mūsos pašos. Arī mūsu asinīs ūdens ir pamatšķidrums, kas nes sevī sarkanos asinsķermenīšus un citas sastāvdaļas. Šī neapzinātā dzīvības sulu atpazīšana uz Zemes un iekšējās saistības sajūta ar tām liek katram mazam bērnam tik labprāt spēlēties ar ūdeni, ko pieaugušie bieži sauc par "plunčāšanos vien". Mazam bērnam tā ir aizsapņošanās atpakaļ līdz pirmsdzimšanas "Debesu jūrai", no kuras viņa dvēsele smeļas arvien jaunus spēkus – spēkus, kurus viņš varēs izmantot visā dzīves garumā šeit, uz Zemes. Tādēļ plunčāšanās ūdenī ir svarīgs notikums ne tikai pašreizējam acumirklim, bet arī visai tālākai bērna attīstībai, jo mazam bērnam tik tiešām piemīt spēja dziļi jo dziļi uzņemt savā būtībā Debesu dotās dāvanas, lai izmantotu tās visā savas dzīves garumā kā dzīvības spēku avotu. Lai tas kļūtu iespējams un netiktu traucēts, mums ir jāsaprot, ka vesels bērns, kurš nav ticis pārāgri "pamodināts" gluži materiālas dzīves realitātei, visur, kur mēs, pieaugušie, redzam tikai pierastas ikdienišķas lietas, spēj gūt divas pasaules aptverošo pieredzi un turklāt tā, ka neviens nemana šo izjūtu patieso dziļenumu.

Citiem vārdiem sakot, mazā cilvēkbērna nākotni lielā mērā nosaka pieaugušie, kas dzīvo ap viņu, un vide, kādu mēs tam piedāvājam. Ļoti daudz ir atkarīgs no tā, kādā mērā pieaugušie izprot bērnības nozīmi visā cilvēka dzīvē. Svarīgi ir atrast pareizo pieeju tam faktam, ka bērns vienlaicīgi dzīvo divās pasaulēs. Tikai tādēļ, ka bērns vēl daļēji ir garīgās pasaules būtne, viņš to var atpazīt ūdenī, vējā, minerālos, krāsās, formās, dzīvniekos un augos, tāpat arī pasaku ķēniņā un vilkā jeb arī "saulītē", kura rotaļā bēg no "mēness"; ar vārdu sakot, visā, kas ir ap viņu un ar ko viņam ir darīšana. Katra lieta vēl var stāstīt viņam par savu īpašo, acīm neredzamo būtību.

Tikai tad, ja mēs spēsim izprast mazā bērna dubultās dzīves noslēpumu un bērnību kā nepieciešamo pārejas posmu no garīgās pasaules uz Zemes pasauli, mēs sapratīsim arī to, cik svarīgi ir ļaut viņam mierīgi, netraucēti izdzīvot šo posmu, nepazaudējot neko no Debesu dāvanām, bet, pārveidojot tās par neredzamo ceļamaizi turpmākajai dzīvei."